

2020-01-23

Ystad Kommun

Synpunkter från Lunds botaniska förening på Strategi för kommun-samverkan mot invasiva främmande arter i sydöstra Skåne (KS 2018/63)

Undertecknade har på uppdrag av Lunds Botaniska Förenings styrelse tagit del av strategiförslaget.

Lunds Botaniska Förening har inget att erinra mot förslaget att samordna arbetet mot invasiva främmande arter i de sydostskånska kommunerna. Dokumentet är tydligt skrivet och väl uppdaterat vad gäller arbetet med invasiva arter i Skåne som helhet. De föreslagna åtgärderna bör ha goda förutsättningar att förhindra eller åtminstone minska spridningen av invasiva problemarter. Samarbete över kommungränser känns som en naturlig och mycket viktig del i ett sådant arbete.

Det är positivt att förslaget inte bara fokuserar på samverkan mellan kommuner utan också det samarbete som behövs med markägare, ideella föreningar, branchföreningar, statliga myndigheter (Länsstyrelsen, Naturvårdsverket, Trafikverket) och inte minst mellan kommunekologer och kommuners parkförvaltningar. Parkavdelningarna spelar en stor roll på den lokala nivån eftersom de väljer ut och hanterar mycket av det växtmaterial som används i publika anläggningar och sen deponeras i kompostanläggningar - en potentiell spridningskälla för invasiva arter.

Det är bra att det läggs ett stort fokus på spridning av invasiva arter genom deponering av jord-, sand- och grusmassor. Kommuner och länsstyrelser bör definitivt arbeta för ett certifieringssystem för deponier av det slag som Trafikverket efterfrågar. I samband med detta vill vi uppmärksamma det ökande intresset för "grön infrastruktur" och att detta intresse i sig kan leda till spridning. Det har blivit populärt att öka blomrikedomen för pollinerande insekter genom att så ut ängsfröblandningar eller kasta ut "fröbomber" på nyanlagda grönytor. Sådant frömaterial kan innehålla främmande arter eller provenienser som inte bör komma ut i naturen. Även här kan det behövas något slags certifieringssystem.

Förslaget föreslår att man kan minska spridningen av invasiva främmande arter genom att gynna den inhemska artrikedomen. Detta synsätt är positivt men man kunde gärna vara lite mer konkret här. Menar man att hög diversitet har en direkt hämmande effekt på invasiva arter eller menar man att de hålls tillbaka av samma åtgärder som brukar gynna biologisk mångfald, exempelvis bibehållen hävd och näringsborttag? Sådana åtgärder är redan väl etablerade i den vanliga naturvården, vilket bör vara en fördel i sammanhanget.

Vi håller med om att inventeringar spelar en stor roll i arbetet med invasiva arter, och att det är bra att engagera allmänheten i detta arbete, åtminstone för de arter som är frekventa och lätta att känna igen (jätteloka, jättebalsamin, parkslide m fl). För de mer nytillkomna och svårbestämda arterna bör erfarna botanister engageras, så att man inte övervakar eller utrotar någon art i onödan. En bra utgångspunkt för alla karteringar är Artportalen, som tillförts stora mängder data från de två senaste Skånes Flora-inventeringarna. Rapporterna har några år på nacken men det spelar ingen större roll för invasiva arter, eftersom dessa tenderar att finnas kvar under lång tid när de väl etablerats (såvida de inte bekämpats). Man bör dock vara uppmärksam på att det finns enstaka områden som saknar Artportalen-rapporter eftersom de inte inventerades under Skånes Flora-projektet.

Principerna för artprioriteringen (s 14-16) känns vettiga och det är bra att man inte bara tar upp arter som listas i EU:s unionsförteckning (jätteloka, jättebalsamin) utan också uppmärksammar olistade arter som bevisligen orsakar stor skada i de fyra kommunerna (parkslide, tysklönn, blomsterlupin, vresros) eller har förutsättningar att kunna bekämpas innan de blir besvärliga. I den senare kategorin nämns bland annat boerstånds - en art som fortfarande har få rapporterade lokaler i sydöstra Skåne och som därför borde vara lätt att hantera utan alltför stora kostnader. Vi är inte helt övertygade av denna bedömning: arten är inne i en snabb spridningsfas och kan mycket väl vara underrapporterad i de aktuella kommunerna. Samma sak skulle kunna gälla för kotula (inga rapporter från området än men ett potentiellt problem i vissa strandängar) och svartmunnad smörbult (som hittats på några få ställen längs områdets kuster). Den senare artens spridning studeras för övrigt i ett pågående projekt vid Lunds universitet (<https://www.cec.lu.se/sv/forskning/pagaende-projekt/fokus-hanobukten/invasiva-arter-svartmunnad-smorbult>).

Det finns en uppenbar risk att de mest högprioriterade arterna spridit sig så mycket att de inte längre kan utrotas (ifall det skulle vara slutmålet). I så fall måste man inrikta sig på att hålla tillbaka dem på ställen där man anser att de gör mest skada. Förslaget innehåller en detaljerad beskrivning av de bekämpningsåtgärder som kan komma ifråga (med referenser till vad som görs i andra kommuner eller på EU-nivån) men det skulle inte skada med en prioritering av vilka typer av miljöer som ska åtgärdas. Vill man fokusera på känslig natur i skyddade områden för att hålla tillbaka arter som kan hota den biologiska mångfalden, eller vill man prioritera bostadsområden eller livligt frekventerade strövområden för att få bort arter som kan ge hälsoeffekter (t ex jätteloka) - eller kanske både och?

Texten är välskriven, men det finns några saker att korrigera:

- en del avstavningar har hamnat mitt i texten (t ex på s 6, översta stycket)
- de två styckena under 4.4.1 upprepas under 4.4.2

Bästa hälsningar
Stefan Andersson, Charlotte Wigermo
(för Lunds botaniska förening)